

УДК 811.112.2*373.43:81'25

DOI <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2026-42.10>

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Максим Гнідець

студент другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри німецької філології Волинський національний університет імені Лесі Українки,

Луцьк, Україна

e-mail: maximhnidets@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-0325-7509>

Оксана Зубач

кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології Волинський національний університет імені Лесі Українки,

Луцьк, Україна

e-mail: subach@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1884-6875>

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено дослідженню специфіки перекладу неологізмів сучасної німецької мови українською. Актуальність теми зумовлена інтенсивними процесами лексичного оновлення німецької мови в умовах цифровізації, глобалізації та соціокультурних трансформацій, які щоденно породжують нові лексичні одиниці, що потребують адекватної передачі в перекладі. Неологізми за своєю природою часто не мають усталених відповідників у мові перекладу, несуть виражене культурне забарвлення та виконують специфічні прагматичні функції, що робить їхній переклад одним із найскладніших завдань сучасної перекладацької практики. У статті розглядаються теоретичні засади дослідження неологізмів: аналізуються сучасні підходи до визначення поняття «неологізм», розглядається типологія нових лексичних одиниць, а також основні причини їхнього виникнення в сучасній німецькій мові. Особливу увагу приділено способам творення неологізмів – основокладанню, деривації, запозиченню,

абревіації та контамінації. Досліджено специфіку перекладу нових лексичних одиниць з урахуванням їхніх структурних, семантичних та прагматичних характеристик, зокрема розглянуто поняття прагматичного потенціалу тексту та його вплив на вибір перекладацької стратегії. Розглянуто основні перекладацькі трансформації, що застосовуються при відтворенні неологізмів українською мовою: диференціація значень, конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, смисловий розвиток, цілісне перетворення та компенсація. У практичній частині проаналізовано неологізми з щорічних списків «Слово року» Товариства німецької мови за період 2021–2025 років, визначено способи їхнього творення та виокремлено відповідні перекладацькі трансформації. Встановлено, що домінуючими трансформаціями є смисловий розвиток та конкретизація, що зумовлено переважно безеквівалентним характером досліджуваних неологізмів.

Ключові слова: неологізм, переклад, німецька мова, перекладацькі трансформації, словотвір, безеквівалентна лексика, лексична інновація.

Актуальність. Лексичний фонд сучасної німецької мови перебуває в стані інтенсивного оновлення. Процеси цифровізації комунікативного простору, глобалізаційні процеси, соціокультурні трансформації та політичні виклики щоденно спричиняють появу нових слів, які швидко стають активно вживаними і потребують адекватної передачі іншими мовами. Переклад таких одиниць становить одне з найскладніших завдань сучасної перекладацької практики, оскільки неологізми за своєю природою часто не мають усталених відповідників у мові перекладу, несуть виражене культурне забарвлення та виконують специфічні прагматичні функції.

Метою статті є аналіз специфіки перекладу неологізмів сучасної німецької мови українською з урахуванням їхніх структурних, семантичних та прагматичних характеристик. Досягнення мети передбачає вирішення таких **завдань**: визначити поняття неологізму та розглянути основні підходи до його класифікації; схарактеризувати способи творення неологізмів у сучасній німецькій мові; проаналізувати основні перекладацькі стратегії та трансформації, що застосовуються при перекладі нових лексичних одиниць.

Матеріалом дослідження слугують неологізми сучасної німецької мови періоду 2020–2025 років, зібрані

з аутентичних лексикографічних ресурсів, зокрема «Duden» та «Wort des Jahres». У студії застосовуються **методи комп'ютерного аналізу та зіставний метод**.

Неологізм є однією з найдинамічніших категорій лексичної системи мови. Тлумачний словник «Duden» визначає неологізм як «мовне новоутворення, що перейшло до загального вжитку (нове слово або нове значення)» (Duden 2026). Це визначення підкреслює дві важливі характеристики неологізму: по-перше, його інноваційний характер (новостворене слово або нове значення вже існуючого слова), а по-друге, процес його входження в активний лексичний склад мови.

Варто звернути увагу на те, що «Duden» виділяє два типи неологізмів: *Neuwort* (нове слово) – лексична одиниця, яка раніше не існувала в мові, та *Neubedeutung* (нове значення) – нове семантичне наповнення вже наявного в мові слова. Така диференціація є принципово важливою для розуміння механізмів оновлення лексичної системи, адже неологізація відбувається не лише через створення абсолютно нових слів, а й через семантичну трансформацію існуючих лексем.

Розглядаючи неологізм із семіотично-лексикологічної позиції, Д. Герберг поділяє таку думку: «За допомогою неологізмів задовольняється потреба у нових найменуваннях у певній мовленнєвій спільноті. Оскільки нові найменування пов'язані з лексичними одиницями, лексична одиниця, що розуміється як двосторонній знак із планом вираження та планом змісту, тобто з формою та значенням, є природною відправною точкою для визначення неологізму. Від усталених, давно вживаних одиниць лексичного складу неологізм відрізняється тим, що: 1) або форма і значення, 2) або лише значення відповідної одиниці сприймається більшістю членів певної мовленнєвої спільноти протягом певного часу як нове. Відповідно, слід розрізняти два основні типи неологізмів: (1) нові лексеми та (2) нові значення (також: неосемантизми)» (Herberg 2001: 92). Підхід у наведеній цитаті ґрунтується на розумінні лексичної одиниці як двостороннього знака, що має план вираження та план змісту. Саме це свідчить про те, що мовний знак є нерозривною єдністю

форми та значення. Саме ця двосторонність стає методологічним інструментом для розмежування типів неологізмів.

Важливим доповненням до семіотично-лексикологічного підходу є соціально-перцептивний критерій новизни: новизна встановлюється не через об'єктивну дату появи слова, а через те, що відповідна одиниця сприймається більшістю членів певної мовленнєвої спільноти протягом певного часу як нова. Це означає, що новизна є не абсолютною, а відносною характеристикою, залежною від колективного мовного досвіду спільноти та від часового виміру вживання.

Термін *оказіоналізм* не є тотожним терміну неологізм. Онлайн-словник «Duden» визначає: «Okkasionalismus, der – слово, утворене в певній ситуації (не лексикалізоване)» (Duden 2026). Згідно з цим визначенням, *оказіоналізм* можна вважати лексеми, що характеризується двома ключовими ознаками. Перша ознака – ситуативність утворення. *Оказіоналізм* виникає не в результаті закономірного розвитку мовної системи, а в конкретній комунікативній ситуації, під впливом певних обставин спілкування. Це означає, що поява такого слова є не запланованою чи системною, а спонтанною реакцією мовця на конкретні комунікативні потреби моменту. Друга ознака – відсутність лексикалізації. *Оказіоналізм* не закріплюється в лексичному складі мови, не стає стійкою відтворюваною одиницею лексичної системи. Він існує лише в межах конкретного висловлювання або тексту, не переходячи до загального вжитку і не фіксується у лексикографічних джерелах як повноправна лексична одиниця.

При детальному вивченні неологізмів та *оказіоналізмів* не слід забувати про їх розмежування, що і є однією з дискусійних тем у сучасній лексикології. І. Дароці зазначає: «При розмежуванні неологізмів та *оказіоналізмів* аргументація ведеться, з одного боку, в тому напрямку, що перехід зі статусу *оказіоналізму* до статусу неологізму є можливим, тобто що *оказіоналізми* з часом можуть лексикалізуватися. Деякі дослідники відстоюють тезу, що *оказіоналізми* є неологізмами у широкому розумінні, тобто, що *оказіоналізми* слід зараховувати до неологізмів. На противагу цьому також

висловлюється думка, що okazіоналізми слід чітко відмежовувати від неологізмів» (Dagóczy 2020: 96). Сутність проблеми полягає в тому, що дослідники не мають єдиної думки щодо статусу okazіоналізмів стосовно неологізмів. Існують три основні позиції. Перша припускає динамічний перехід між категоріями: okazіоналізм може з часом лексикалізуватися і набути статусу неологізму. Друга позиція розглядає okazіоналізми як різновид неологізмів у широкому розумінні, тобто включає їх до неологічної категорії. Третя позиція наполягає на чіткому розмежуванні між цими двома явищами як принципово різними категоріями. Таким чином, аналіз чинних підходів до визначення неологізму засвідчує відсутність єдиної універсальної дефініції, що само по собі відображає складну та багатовимірну природу цього явища.

Перед детальним зануренням у вивчення способів появи нових лексем варто зрозуміти природу цього явища, розглянути рушійні сили, які спонукають мову до оновлення. Як нам уже відомо, неологізми не виникають стихійно – їхня поява завжди зумовлена конкретними позамовними та внутрішньомовними чинниками. І. Ю. Гурський та Г. Д. Авчіннікова виокремлюють кілька ключових причин виникнення неологізмів у сучасній німецькій мові: «1. Технологічний прогрес. 2. Глобалізація та запозичення. 3. Соціальні та культурні зміни. 4. Політичні події та глобальні кризи. 5. Мовна економія та інновація» (Гурський, Авчіннікова 2024: 274). Наведена класифікація засвідчує, що виникнення неологізмів є закономірною реакцією мови на зміни в суспільстві. Технологічний розвиток, глобалізаційні процеси, соціокультурні трансформації, політичні виклики та прагнення мовної економії діють як взаємопов'язані чинники, що постійно збагачують лексичний склад сучасної німецької мови. Це підтверджує думку про те, що мова є живою системою, яка чутливо відображає динаміку розвитку суспільства.

Проте для глибшого розуміння механізмів збагачення лексики сучасної німецької мови важливо не лише визначити причини виникнення неологізмів, а й розглянути конкретні способи їхнього творення. У сучасній германістиці

склалася усталена типологія таких способів, яка охоплює як словотвірні процеси, так і семантичні. М. Кінне пропонує класифікацію неологізмів (рис. 1) (Kinne 1996: 347).

Рис. 1

Рисунок засвідчує розмежування лексичних інновацій на три основні типи: okazіоналізм, неологізм та різноманітні новації. У межах неологізму виділяють два напрями: неолексему, яка охоплює новотвір, нове утворення (зокрема, у формі нового запозичення) та нову фразеологію, а також нове значення або нову сему, що може виявлятися у формі семантичного запозичення. Саме тому варто зазначити, що процес творення неологізмів у німецькій мові є багатовимірним і не зводиться лише до запозичення. Мова задіює весь наявний арсенал засобів – від морфологічних моделей і семантичних зрушень до метафоричного переосмислення та фонетичного словотворення. Це свідчить про високу внутрішню гнучкість німецької мовної системи та її здатність до саморозвитку без обов'язкового звернення до зовнішніх джерел.

Розглянувши загальну типологію неологізмів, вважаємо доцільним розглянути словотвірні механізми, які є найпродуктивнішим джерелом поповнення лексичного складу німецької мови. Словотвір у германістиці охоплює як основні, широко вживані моделі, так і специфічні способи, що надають мові особливої виразності та гнучкості. Б. І. Гінка пропонує таку класифікацію: «Найважливіші види словотвору в німецькій мові це: *Zusammensetzung von Wörtern* (синтаксичний словотвір або основокладання) й *Ableitung*, тобто

утворення слів за допомогою словотвірних афіксів (морфологічний словотвір, афіксальний слововивід або деривація). До особливих належать: *Zusammenbildung* (одночасне основокладання і деривація), *Konversion* (перехід до іншої частини мови) та *Abbreviation bzw. Wortkürzung*, тобто скорочення слів. Окремі автори виокремлюють також імпліцитну деривацію (утворення за допомогою аблауту), одночасну префіксацію і суфіксацію, а також контамінацію – схрещення двох слів в одне, так звані слова-валізи, наприклад: *Ostalgie* (з *Osten* і *Nostalgie*), *jein* (з *ja* і *nein*), *modro* (з *modern* і *retro*), *Grusikal* (з *Musical* і *gruselig*), *Kurlaub* (з *Kur* і *Urlaub*), *Milka* (з *Milch* і *Kakao*), *Nescafé* (з *Nestlé* і *Café*), *Demokratur* (з *Demokratie* і *Diktatur*), *Medizyniker* (з *Mediziner* і *Zyniker*), *Teuro* (з *teuer* і *Euro*), *Denglisch* (з *Deutsch* і *Englisch*), *Franglais* (з *français* і *anglais*), *Bionik* (з *Biologie* і *Technik*) тощо» (Гінка 2015: 98–99). Наведена класифікація охоплює як продуктивні моделі – основокладання та деривацію, що забезпечують кількісне зростання словника, – так і специфічні способи, зокрема контамінацію, яка відображає творчий потенціал мови та її здатність породжувати експресивні й стилістично марковані одиниці.

Запозичення є одним із найпродуктивніших джерел поповнення лексики, особливо в умовах глобалізації та домінування англійської мови в міжнародній комунікації. У германістиці існують різні підходи до класифікації запозичень, які враховують як ступінь адаптації іншомовного матеріалу, так і характер змін, що відбуваються в мові-реципієнті. Л. Ф. Рись розділяє запозичення на такі підвиди:

- *Entlehnte Neulexeme / Neuentlehnungen* – слова, запозичені в (майже) незмінній формі (*Veggieday, Framing, Hater*);
- *Neue Lehnübersetzungen* – слова та словосполучення, які дослівно перекладають зміст іншомовного виразу, відтворюючи його морфемний склад німецькими морфемами (*Männerdutt, Pushnachricht*);
- *Neue Lehnübertragungen* – слова, які вільно відтворюють морфемний склад іншомовних слів (*Raubverlag* – за англійським *predatory publisher*);

- Neubedeutungen – вже усталені в німецькій мові слова, які набули нового значення (*divers* ‘той, хто має не чоловічу і не жіночу, а третю стать’);

- Fremdwortbildungen – слова, утворені за німецькими словотвірними моделями з іншомовними елементами (*Schummelsoftware, MeToo-Bewegung*). Неологізми, які містять асимільовані морфеми чи слова, які вже давно існують у німецькій мові, були виключені з дослідження (Rys at all. 2022: 254–255).

Наведена класифікація охоплює п’ять основних типів запозичень у сучасній німецькій мові. Перший тип – пряме запозичення – передбачає перенесення іншомовного слова без суттєвих змін його форми. Другий і третій типи відрізняються ступенем точності відтворення іншомовної структури: калька відтворює її морфема за морфемою, тоді як вільне калькування передає лише загальний смисл, не дотримуючись точної будови оригіналу. Четвертий тип стосується не форми, а значення: вже наявне слово розширює свою семантику під впливом іншомовного відповідника. П’ятий тип є своєрідним гібридом: нове слово утворюється за власними словотвірними правилами мови, проте із залученням іншомовного матеріалу. Разом ці типи відображають різні стратегії, які мова використовує для засвоєння чужомовних впливів – від повного прийняття до творчої адаптації.

На відміну від нових лексем, що є цілком оригінальними словотвірними одиницями, нові значення виникають на основі вже наявного мовного матеріалу. К. Зір зазначає: «Нові значення становлять приблизно 8% від загальної кількості неологізмів 1990-х років. Йдеться про лексеми, які вже давно існують у вокабулярії; це можуть бути також запозичення (*klicken, surfen*), до яких приєднується нове значення. Нові значення важче ідентифікувати, ніж нові лексеми. Найчастіше вони виникають через метафору або метонімію і привносять мало справді нових значень, але інші значення та/або конотації» (Siehr, Berner 2009: 87). Отже, нові значення є прихованим, але потужним механізмом мовного оновлення. Їхня складність полягає в тому, що зовнішня форма слова залишається незмінною, тоді як його

семантичний обсяг розширюється або зазнає якісних змін. Саме тому такі неологізми важче піддаються фіксації та лексикографічному опису порівняно з новими лексемами. Роль метафори та метонімії у цьому процесі свідчить про те, що семантичне оновлення є не випадковим, а когнітивно вмотивованим явищем.

Зі свого боку саме переклад неологізмів є одним із найскладніших завдань перекладацької практики, оскільки нові слова за своєю природою часто не мають усталених відповідників у мові перекладу. Перекладач опиняється перед необхідністю не лише передати значення нової лексичної одиниці, а й зберегти її прагматичний потенціал, тобто той комунікативний ефект, який вона справляє на носія мови оригіналу. Саме тут перекладознавчий та прагматичний виміри нерозривно переплітаються: вибір перекладацької стратегії залежить не лише від структури слова, а й від того, яку функцію воно виконує в конкретному комунікативному контексті. Ю. В. Бойко наголошує: «Прагматичний аспект відносно тексту – це вибір перекладачем способу і змісту його вираження. Джерело для реалізації свого наміру відбирає інформацію, що має необхідне значення і організовує висловлювання таким чином, щоби встановити необхідні смислові зв'язки. Створений текст є прагматичним потенціалом, який справляє на перекладача комунікативний ефект. Прагматичний потенціал визначається змістом і формою інформації й існує незалежно від творця тексту. Може так статися, що намір джерела і прагматика тексту не повністю збігаються. Тоді прагматика тексту буде залежати від переданого повідомлення і способу його передачі, а також буде суттю, доступною для сприйняття» (Бойко 2017: 17). Прагматичний потенціал тексту є об'єктивною характеристикою, що існує незалежно від авторського наміру і безпосередньо впливає на перекладацькі рішення. Щодо неологізмів це означає, що перекладач має враховувати не лише денотативне значення нового слова, але і його конотації, емоційне забарвлення та комунікативну функцію. Розбіжність між наміром автора та прагматикою тексту є особливо відчутною саме в царині неологізмів, адже нові слова часто

мають іронічний, експресивний або ідеологічно маркований характер, який при перекладі може бути втраченим або спотвореним.

Невіддільною складовою прагматично орієнтованого перекладу є застосування перекладацьких трансформацій, за допомогою яких досягається еквівалентність між текстом оригіналу та перекладом. О. А. Застровський виокремлює такі види лексичних трансформацій: «Диференціація значень використовується при перекладі слів, які мають узагальнене чи абстрактне значення. Конкретизація використовується при перекладі слів з широким значенням. Генералізація значень полягає у заміні конкретного загальним, видового поняття родовим. Антонімічний переклад – заміна стверджувальної конструкції на заперечну чи навпаки. Смісловий розвиток полягає у зміні словарного відповідника контекстуальним, пов'язаним з ним логічно. Суть цілісного перетворення полягає в певному зміщенні, використанні при перекладі суміжного поняття у межах одного родового поняття. Компенсація здійснюється в тих випадках, коли у певному уривку тексту неможливо передати ту чи іншу характерну для даної мови особливість» (Застровський 2021: 13–16). Запропонована класифікація засвідчує, що лексичні трансформації охоплюють широкий спектр перекладацьких операцій – від точного звуження чи розширення значення до повного переосмислення форми вираження. При перекладі неологізмів найбільш затребуваними можуть виявитися конкретизація та смісловий розвиток, оскільки нові слова часто позначають поняття, зрозумілі носіям мови оригіналу, але потребують пояснення чи уточнення в мові перекладу. Генералізація та цілісне перетворення зі свого боку застосовуються тоді, коли точний відповідник неологізму в мові перекладу відсутній, і перекладач змушений передавати загальний зміст поняття, жертвуючи його специфічністю. Компенсація ж є особливо актуальною для неологізмів із вираженим експресивним або іронічним забарвленням, де втрата одного прагматичного ефекту має бути відшкодована іншими мовними засобами.

На окрему увагу при перекладі неологізмів заслуговують власні назви, які часто стають основою для нових лексичних

утворень або самі функціонують як неологізми – особливо в епоху цифровізації, коли назви брендів, платформ та компаній активно входять до загального вжитку. О. М. Белих окреслює таку специфіку перекладу власних назв: «Власні назви належать до реалій певної мовної культури, відрізняючи її від інших. Вони називають об’єкт думки, особу чи місце. Відтворення власних назв ґрунтується на правилі: для мов із однаковою графікою назва переноситься з оригіналу в переклад, а з різними графіками – транскрибується» (Белих 2014: 24). Отже, відтворення власних назв підпорядковується чітким графічним критеріям, що спрощує перекладацьке рішення порівняно з іншими типами неологізмів. Проте у випадках, коли власна назва стає основою для нового слова, як, напр., у *googeln* від *Google*, проста транскрипція вже не є достатньою, і перекладач змушений поєднувати її з іншими трансформаціями, щоби передати як форму, так і прагматичний зміст похідного неологізму.

У статті ми проаналізували неологізми сучасної німецької мови різних тематичних груп, відібрані зі щорічних списків «Слово року» Товариства німецької мови (GfdS 2025) за період 2021–2025 років. Для кожного неологізму визначено спосіб творення та встановлено перекладацьку трансформацію, що застосовується при його відтворенні українською мовою. На особливу увагу заслуговують такі неологізми: *SolidAHRität* (2021) – контамінація *Solidarität* та назви річки Ahr, що при перекладі потребує цілісного перетворення: «солідарність із постраждалими від повені», оскільки гра слів із власною назвою не відтворюється українською. *Pfexit* (2021) – контамінація *Pflege* та Exit, яка передається через смисловий розвиток: «відтік медичних працівників із галузі». *Inflationsschmerz* (2022) – композит *Inflation* + *Schmerz* – потребує конкретизації: «відчутне зростання цін», оскільки широке поняття «болю» конкретизується через економічний зміст. *Zeitenwende* (2022) – композит *Zeit* + *Wende* – передається через смисловий розвиток: «геополітичний злам». *Migrationsbremse* (2023) – композит *Migration* + *Bremse* – також потребує конкретизації:

«політика обмеження міграції», де метафора гальма конкретизується через політичний зміст. *leseunfähig* (2023) – дериват із *-unfähig* – передається через антонімічний переклад: «функціонально неграмотний». *Rechtsdrift* (2024) – композит *rechts* + *Drift* – потребує диференціації значень: «правий політичний зсув». *Ampel-Aus* (2024) – композит *Ampel* + *Aus* – передається через смисловий розвиток: «розпад коаліційного уряду», де політична метафора розкривається через контекстуальний відповідник. *KI-Ära* (2025) – композит абрєвіатури *KI* та *Ära* – потребує диференціації значень: «ера штучного інтелекту», де абрєвіатура розшифровується і конкретизується. *Drohnisierung* (2025) – дериват від *Drohne* з суфіксом *-isierung* – передається через конкретизацію: «масове застосування дронів».

Аналіз засвідчує, що найпоширеніші способи творення досліджених неологізмів це – основокладання та деривація, тоді як контамінація, хоч і трапляється рідше, породжує особливо експресивні одиниці. З перекладацького погляду домінують смисловий розвиток та конкретизація, що свідчить про переважно безеквівалентний характер аналізованих неологізмів і необхідність творчого підходу перекладача до їхнього відтворення українською мовою.

Висновки. Дослідження засвідчує, що переклад неологізмів сучасної німецької мови є складним багатовимірним процесом, який вимагає від перекладача одночасно лінгвістичної, культурологічної та прагматичної компетентності. Аналіз теоретичних підходів до визначення поняття неологізм виявив відсутність єдиної універсальної дефініції, що відображає багатовимірну природу цього явища. Встановлено, що неологізми виникають як закономірна реакція мови на суспільні зміни, а домінуючими способами їхнього творення в сучасній німецькій мові є основокладання та деривація, але при їхньому перекладі українською найчастіше застосовуються смисловий розвиток та конкретизація, що зумовлено переважно їхнім безеквівалентним характером. Перспективним для подальших досліджень вважаємо вивчення механізмів формування неологізмів у сучасній німецькій мові та специфіки їх перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

Белих О. М. Практика перекладу з німецької мови : методичні рекомендації. Луцьк : П. П. Іванюк, 2014. 95 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/9557>

Бойко Ю. В. Прагматичний аспект в перекладі художніх текстів. *Студентський погляд на переклад в сучасному світі : збірка матеріалів Всеукр. студ. наук.-практ. інтернет-конф.* 2017. С. 17. URL: https://deps.snu.edu.ua/media/filer_public/2f/4c/2f4cf7b4-7084-466f-8489-e3e6fd1312da/zbirka_tez2017.pdf#page=17

Гінка Б. І. Лексикологія німецької мови: лекції та семінари : навч. посібн. : вид. 4-те, переробл. і доп. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. 420 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/4883>

Гурський І. Ю., Авчіннікова Г. Д. Неологізми в сучасній німецькій мові: специфіка, причини виникнення та шляхи поширення. *Вісник науки та освіти (Серія «Філологія»)*. 2024. № 11(29). С. 269–278. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/>

Застровський О. А., Застровська С. О., Зубач О. А., Пасик Л. А. Практикум з перекладу. 2021. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/28673/1/Praktykum2021.pdf>

Daróczy I. Merkmale und Funktionen von Okkasionismen. *Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae: Germanistische Studien*. 2020. Vol. 12. S. 95–114. URL: https://real.mtak.hu/120324/1/95_114_Dar%C3%B3czy.pdf

Duden. Neologismus. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Neologismus>

Duden. Okkasionismus. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Okkasionismus>

Gesellschaft für deutsche Sprache. Wort des Jahres. URL: <https://gfds.de/aktionen/wort-des-jahres/>

Herberg D. Neologismen der Neunzigerjahre. *Neues und Fremdes im deutschen Wortschatz: Aktueller lexikalischer Wandel* / [Hrsg. von G. Stickel]. Berlin, 2001. S. 89–104. URL: <https://books.google.de/books?hl=ru&lr=&id=yTKGDwAAQBAJ>

Kinne M. Neologismus und Neologismenlexikographie im Deutschen. *Deutsche Sprache*. 1996. Bd. 24. S. 327–358. URL: https://ids-pub.bsz-bw.de/frontdoor/deliver/index/docId/7423/file/Kinne_Neologismus_und_Neologismuslexikographie_im_Deutschen_1996.pdf

Rys L., Pasyk L., Bondarchuk O. Ausbau des Deutschen Wortschatzes durch Entlehnung. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2022. Вип. 13(81). С. 252–258. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3530>

Siehr K.-H., Berner E. (Hrsg.). Sprachwandel und Entwicklungstendenzen als Themen im Deutschunterricht. Potsdam : Universitätsverlag Potsdam, 2009. URL: https://books.google.de/books?hl=uk&lr=&id=X_sAuLptWXAC

SPECIFICS OF TRANSLATING NEOLOGISMS IN CONTEMPORARY GERMAN

Maksym Hnidets

Master's student at the Department of German Philology
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine
e-mail: maximhnidets@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-0325-7509>

Oksana Zubach

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of German Philology
Lesya Ukrainka Volyn National University
Lutsk, Ukraine
e-mail: subach@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1884-6875>

SUMMARY

The article is devoted to the study of the specifics of translating neologisms of contemporary German into Ukrainian. The relevance of the topic is determined by the intensive processes of lexical renewal of the German language in the context of digitalization, globalization and socio-cultural transformations, which daily generate new lexical units requiring adequate translation. Neologisms by their nature often lack established equivalents in the target language, carry pronounced cultural connotations and perform specific pragmatic functions, which makes their translation one of the most challenging tasks in contemporary translation practice. The article examines the theoretical foundations of neologism research: existing approaches to defining the concept of «neologism» are analyzed, the typology of new lexical units is considered, as well as the main reasons for their emergence in contemporary German. Special attention is paid to the ways of forming neologisms – compounding, derivation, borrowing, abbreviation and contamination. The specifics of translating new lexical units are investigated, taking into account their structural, semantic and pragmatic characteristics, including the concept of the pragmatic potential of the text and its influence on the choice of translation strategy. The main translation transformations used in rendering neologisms into Ukrainian are

examined: differentiation of meanings, concretization, generalization, antonymic translation, sense development, holistic transformation and compensation. We analyzed neologisms from the annual «Word of the Year» lists of the Society for the German Language for the period 2021–2025, their word-formation patterns are identified and the corresponding translation transformations are established. It is found that the dominant transformations are sense development and concretization, which is due to the predominantly non-equivalent nature of the units under study.

Key words: neologism, translation, German language, translation transformations, word formation, non-equivalent vocabulary, lexical innovation.

REFERENCES

Belykh O. M. (2014). *Praktyka perekladu z nimets'koi movy* [German Translation Practice]. Lutsk : P. P. Ivaniuk. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/9557> [in Ukrainian].

Boiko Yu. V. (2017). Pragmatychny aspekt v perekladі khudozhnikh tekstiv [Pragmatic aspect in the translation of literary texts]. *Students'kyi pogl'ad na pereklad v suchasnomu sviti [A student's perspective on translation in the modern world]*. 2017. P. 17. URL: https://deps.snu.edu.ua/media/filer_public/2f/4c/2f4cf7b4-7084-466f-8489-e3e6fd1312da/zbirka_tez2017.pdf#page=17 [in Ukrainian].

Daróczy I. (2020). Merkmale und Funktionen von Okkasionalismen. *Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae: Germanistische Studien*. 2020. Vol. 12. S. 95–114. URL: https://real.mtak.hu/120324/1/95_114_Dar%C3%B3czy.pdf [in German].

Duden. Neologismus. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Neologismus> [in German].

Duden. Okkasionalismus. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Okkasionalismus> [in German].

Gesellschaft für deutsche Sprache. Wort des Jahres. URL: <https://gfds.de/aktionen/wort-des-jahres/> [in German].

Ginka B. I. (2015). *Leksykologiya nimets'koi movy* [Lexicology of the German language]. Ternopil' : Navchal'na knyga – Bogdan. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/4883> [in Ukrainian].

Gurs'kyi I. Yu., Avchinnikova G. D. (2024). Neologizmy v suchasni nimets'kii movi: spetsyfyka, prychny vynyknennia ta shliakhy poshyrennia [Neologisms in modern German: specifics, causes of occurrence and ways of spreading]. *Visnyk nauky ta osvity (Seria «Filologia») [Bulletin of Science and Education]*. № 11(29), pp. 269–278. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/>

Herberg D. (2001). Neologismen der Neunzigerjahre. *Neues und Fremdes im deutschen Wortschatz: Aktueller lexikalischer Wandel* / [hrsg. von G. Stickel]. Berlin, 2001, S. 89–104. URL: <https://books.google.de/books?hl=ru&lr=&id=yTKGDwAAQBAJ> [in German].

Kinne M. (1996). Neologismus und Neologismenlexikographie im Deutschen. *Deutsche Sprache*. Bd. 24, S. 327–358. URL: https://ids-pub.bsz-bw.de/frontdoor/deliver/index/docId/7423/file/Kinne_Neologismus_und_Neologismuslexikographie_im_Deutschen_1996.pdf [in German].

Rys L., Pasyk L., Bondarchuk O. (2022). Ausbau des Deutschen Wortschatzes durch Entlehnung. *Naukovi zapysky Natsionalnogo universytetu "Ostroz'ka academia": seria «Filologia» [Scientific Notes of Ostroh Academy National University, Philology Series]*. Vol. 13(81), S. 252–258. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3530> [in German].

Siehr K.-H., Berner E. (Hrsg.) (2009). Sprachwandel und Entwicklungstendenzen als Themen im Deutschunterricht. Potsdam: Universitätsverlag Potsdam. URL: https://books.google.de/books?hl=uk&lr=&id=X_sAuLptWXAC [in German].

Zastrovs'kyi O. A. At all. (2021). *Praktykum z perekladu [Practicum in Translation]*. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/28673/1/Praktykum2021.pdf> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 12.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0